Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summulae s. introductio ad logicam - Cod. Ettenheim-Münster 231

Knaebel, Anton

[S.l.], 1718

Q:1ma

urn:nbn:de:bsz:31-127287

Visual Library

Deus T. O. M. et Studiorum Patroni nostro labori adsint, ut omnia ad majorem divini Numinis gloriam cedant.

Disputatio 1ma. De 1ma mentis operatione.

Tres hoc disputationis quaestiones complectitur, in 1ma examinabitur quid et quotuplex sit tnus. in 2da quae sint proprietates tni, in 3tia quid sit definitio ac divisio.

* Q: 1ma. Quid et quotuplex sit tnus.

ARTus 1mus Quid sit tnus

§ 1mus Quaedam praenotanda.

1 Notandum 1mo: variam esse sficationem tni; accipitur enim tnus in sensu latissimo pro fine, v tno cuiusque rei: ita mors dicitur tnus vitae. aliquando etiam tnus sficat certum modum loquendi aut nomina cuiusque artis propria, quae proinde tni vocantur. Sed non est hic sermo de tno in sficatione latissima accepto, sed de tno logico, hoc est prout tnus constituit psitionem, quare ut tni natura melius capias, rudi interim conceptu exponendum est, quid sit psitio et quaenam illius partes.

2 Notandum 2do: psitionem iuxta Arlem esse orationem affirmativam v negativam alicujus de aliquo. affirmativa est si dico E. g. Petrus est doctus. negativa est si dico E. g. Petrus non est Leo. in 1ma psitione affirmo aliquid de Petro in altero nego aliquid de eo.

3 Notandum 3tio: in qualibet psitione necesse tria reperiri solent subtum praetum et clam. subtum est id de quo aliquid affirmo v nego, praetum est id quod de altero affirmo v nego sic in hac psitione Petrus est doctus Petrus est subtum, quia de eo.

affirmo qd sit doctus. doctus vo e pretu, quia illud de Petro affirmo. in psitione negativa. Petrus n e Leo. Petrus e subtu, quia de ipso aliquid nego, et leo e pretu, quia de Petro negatur leo. Copula e vinculu seu nexus, qi subtu et pretu inter se unit ac coniungit, et sciat, qd subtu et pretu sint una eademq v duae distae, et copula haec comuniter indicatur p verbu e.

Notandu 4to: subtu et predicatu ee duo extrema, inter quae tota psitio clauditur quasi: cla vo ee medium inter illa extrema. 4

§ 2dus.

Definitio tni Loici.

Dico: tnus lojus e extremu psitionis. pbtur dfio haec hoc modo illa dfio e bona, qe qvenit oi et soli dfinito, et e clara, atq reliquas leges bonae dfionis observat. sed nostra dfio qvenit oi et esoli dfinito, nimiru soli et oi tno lojo, et e clara ac reliquas leges bonae dfionis observat: qo etc. M: huius sylgi e certa, et pbari pst ab indictione oiu dfionu, qe comunitr ee bonae censentur. minor patebit partim ex solutione oftiorum partim ex iis, qe infra de regulis bonae dfionis ex instituto dicetur. 5

§ 3tius

Colliguntur non ulla ex dictis

Colligitur 1mo: cla e posse accipi foaliter et materialer: foaliter a tunc accipitur, qdo actu fungitur officio cla, ut fit in hac psitione E: G. Petrus e doctus materialer a seu reflexo tunc accipitur cla, qdo nactu fungitur officio cla, sed e id, de qo aliquid affirmatur v negatur, ut E: G: e e cla. 6

Colligitur 2do: cla e foaler accepta n ee tnu lojo, quia tum cla n e extremu psitionis, sed tm medium seu nexus, p quem extrema scilt subtu et pretu coniungitur et ideo ab Arte et aliis cla foaler accepta a raoe tni excluditur. si vo sumatur 7

materialer seu reflexè cla, tunc poterit ee tnus; quia erit subtus et pretus psitionis.

§ 9tus.

Solvuntz obtiones ~

8 Obtz 1mo: oio bona dfio dbt ee clarior suo dfinito: sed nostra dfio tni n e clarior suo dfinito: qo n e bona dfio. m pbtz nostra dfio explicat obscurum p obscurum: qo n e clarior suo dfinito. ant: pbtz explicat tnum p psitionem: sed eque obscurum e, quid sit psitio quam quid sit tnus: qo etc.
R: concessa M: n m in hujus pbtione n ant: ad istius pbtionis denique conces: M disto m: eque obscurum e quid sit psitio rdum qceptum suum clarissimum, et pfectissimum c m eque obscurum e quid sit psitio rdum aliquem qceptum rudem et qbusum n m, et disto cons: qo explicat obscurum p obscurum, si explicaret tnum p psitionem clariss: et pfectissime cognitam con: ming clari et rudi qceptu gnitam n cons: nos a supra iam explicavimus saltem aliquo modo quid sit psitio.

9 Obtz 2do: dfio nostra n qvenit tno mentali: qo n qvenit oi: ant: pbtz psitio mentalis n hbt duo extrema, cum sit unicus et indivisibilis actus: qo n qvenit oi nimirum tno mentali.
R: neydo ant: in eius pbtione disto ant: psitio mentalis n hbt duo extrema reler dista c: ant: foaler hoc e p nostrum qceptum dista: n ant: similer disto raon addita e unicus et indivisibilis actus reler, et physice con: foaler et methaphysice n: quid a sit disti reler seu phys: et foaler seu methaphysice in expositione hujus obtionis dicetz, donec fusius de illa alibi agemus.

10 Obtz 3tio: dfio nostra tni qvenit cla: qo n qvenit soli. a pbtz in hac psitione qa dico e e cla utique e extremum psitionis qo qvenit etiam cla.
R: disto ant: qvenit copula materialer accepta c: ant: cla foaliter accepta n ant et cons: sensus huius distionis colligitz ex 5o precedente.

11 Dices 1mo: in hac psitione e e cla copula sumitz foaliter et

ē prōtū: qō copula etiā fōaler accepta poterit ēē tnūs.
Resp distō ant: clā hoc ē istud nomen clā sumitur fōaler et ē
prōtū c: ant: res p hoc nomen sficata, scilet ipsū verbū ē sumitur
fōaler n ant: et cōstiā.

Dices 2dō: in hac psitione qa dico Petrus ē doctus ē vera psi- 12
tio, verbū ē imo loco positū sumitur fōaler sed in hac psitione
verbū ē tnus: qō etiā verbū fōaler sumptū pst ēē tnūs M.
pbtur quia verbū ē in dicta psitione fungitur actu officio clā
m etiā pbtur quia verbū ē ē subtū saltē partiale dictæ
psitionis.
R: distō M: verbū ē imo loco positū sumitur fōaler respectu
psitionis, cujus ē subtū n: M: respectu alterius psitionis
huius n ē subtū c: M: et distō m: sed verbū ē ē tnus re=
spectu psitionis cujus ē subtū c m respectu alterius psitionis
cujus n ē subtū n: m: et cons: si dico Petrus ē doctus ē vera
psitio verbū ē imo loco positū respectu huius psitionis
ē vera psitio ē subtū et qsequēr tnūs, sed tunc verbum
ē n sumitur fōaler sed materialer respectu huius psitionis
vō, qa dico Petrus ē doctus, verū ē sumitur fōaler ē n
ē subtū, sed clā, qsequēr n ē tnus. pari modo pstetiā inte=
gra psitio materialer accepta v sylgus ēē tnus, uti pst
in hac psitione declarari Petrus ē doctus ē vera psitio et
in hoc sylgo qo dico: ois Lōius ē doctus sed Petrus ē Lōius
qō Petrus ē doctus ē bonus sylgus.

Pbtur 4to: ois psitio hbt tnūs sed n ois psitio hbt extrema: qō 13
tnūs n ē extremū psitionis. m pbtur hæc psitio sol lucet, Petrus
ambulat n hbt subtū et prædicatū: qō n ois psitio hbt extrema.
Resp: imo retorqdo arguū in aliis dficibus tnī quas solet of=
ferre. Resp: 2dō: n m ad huius pbtionē distō ant: n habet subtū
et prōtū explicitē c: a: implicitē n a et cons: explicitē habent
subtū et prōtū illæ psitiones, in qbus expressis tnis clā ē ponitur
E: g: hō ē aāl raōle, implicitē vō hbt subtū, qdō n expressis tnis

ponitur clā ē, ut fit in his psitionibus sol lucet, Petrus ambulat
qd proīn sic debent exponi: sol ē lucens, Petrus ē ambulans

14 Obt. 5to: Arles dfiniit tnū hoc modo, tnus ē in quo dissolvitur
v ut alii legunt: resolvitur psitio, ut prētū, v de quo prædicatur:
qō nostra dfio recedit ab Arlica.
Resp: imò: Arles prout verba illius iacent n̄ stricte dfiniit
tnū, quia dee genus dfiois: si vō addatur: tnus ē id in quod
resolvitur psitio tanquā in subtū et prētū dfio habet genus
remotissimū, et ē longiuscula, ac disiunctiva.
R: rdo disto ant: nostra dfio recedit ab Arlica quoad verba
c: ant: quoad sensū n: ant: et constit.

15 Dices: saltē melius dfiniretur tnus ē id, qd manet ablata clā
v pars ut quot psitionis: qō adhuc n̄ ē bona nostra dfio R:
neqdo ant: rāo ē, quia ima illa dfio etiā habet genus remotiss:
ē longa, et fit tm̄ p breviatū secundariū. qtra rdā vo de-
fionē in obtione indicatā ē præcipuè, qd sit valde obscura
ita ut ab incipientibus ægerrimè capi possit.

16 Obt. 6to: nostra dfio explicat idē p idē: qō n̄ ē bona. a pbtus
ēē tnū et ēē extremū psitionis stuū et idē: qō etc.
Resp: imò retorqdo arguū in oibus aliis dfioibus. R: rdo:
neqdo ant: in eius pbtione disto a: stidē rēler ca stidē fōaler na et cons

Arlus Edus.

Quotuplex Sit tnus.

§ imo.

De tnō mentali, vocali et scriptos

17 Loquimur hic potissimū de tnō fōali et n̄ de obtivo: tnus
obtivus dicitur illa res, qd de altera affirmatur v de qua aliqd
affirmatur v negatur, hinc vocatur etiā iste tnus etiā subtū
et prētū obtivū aut simpler obtū. tnus a fōalis ē nil aliud
quā qnitio, vox aut scriptura, p quos illa res, qd affirmatur
v negatur solet exprimi et in hoc sensu tnū accipiendo illū

dividemus in species magis usitatas. itaque

Dtur tnus fonalis imò in mentalem, vocalem et scriptum. mentalis 18.
est extremum positionis mentalis. vocalis est extremum positionis
vocalis. scriptus est extremum positionis scriptae. positio a menta-
lis est ipsa cognitio, qua aliquid affirmatur vel negatur. positio vo-
calis est una vox seu plures, quas conceptui seu cognitioni nostrae
substituimus. positio scripta est scriptura per quam positio vocalis ex-
primitur.

§ 2dus
De tno sficativo et n sficativo

Dtur 2do: praesertim tnus vocalis in sficativum et n sficativum 19
sficativus est vox, quae aliquid sficat ex institutione hominis ut E. g.
Deus homo Leo. Tnus n sficativus est vox, quae n sficat aliquid
ex institutione hominis ut E. g. plictri, scindapsis etc. haec
ut illigas, nota, sficare in genere nil esse aliud quam
ducere in cognitionem alterius. duplici a modo possumus aliquid
ducere in cognitionem alterius. imò quidem naturaliter seu independenter
ex voluntate hominis sic E. g. fumus ducit in cognitionem me ignis
et hinc dicitur signum naturale ipsius ignis. 2do ex bene-
placito seu independenter ab institutione hominis sic E. g. ista
vox Leo, ducit me in cognitionem illius rei, quae vocatur Leo
sua enim natura vox Leo, non magis habet quod sficat Leonem habet
ex voluntate hominis, qui hanc vocem excogitarunt ad signi-
ficandum potius.

§ 3tius
Solvuntur obtiones.

Obtur imò: quod audio vocem plictri, ista vox sficat mihi 20.
aliquid ex institutione hominis, scilicet loquentem: quo vox plictri est
tnus sficativus.
R: dicto ant: sficat loquentem naturaliter c: ant: ex voluntate
hominis sficat loquentem n: ant et cons.

Dices imò: haec vox plictri usurpatur ab auctoribus ad sficandum 21

tnus n̄ sficativus: qd ē tnus sficativus.
R. disto ant: usurpatur ab auctoribus ad sficandum tnum n̄ sficatum
tanquam aliquid ab hac ipsa voce distinctum n ant: usurpatur ab
iis tanquam aliquid exemplum tnī n̄ sficativi cantet n constitiam

22 Dices 2do: vox plictri sficat negaōem: qd ē tnus sficativus ant:
pbtur vox plictri ducit me in gnitionem, qd nil sficet: qd sig-
nificat mihi negaōem nempe negaōem sficationis.
R: negdo ant: ad pbtionem disto ant: ducit me in gnitionem
qd nil sficet hoc ē, qd nullam habeat sficaōnem et hoc tm
naalem c: ant: ducit me in gnitionem hoc ē, qd sficet
aliquam negationem, idq; ex beneplacito et voluntate hominum
instituentium n ant: et cons.

23 Obtur 2do: vox nihil ē tnus sficativus, et tn nil sficat
qd etiam vox plictri pst etiam ēē tnus sficativus, etsi nil
sficet.
R. disto: ant: et tn nil sficat positivum c: ant: et tn nihil
sficat negativum n ant: et cons: nihil enim sficat nega-
tionem omnis rei. discrimen inter vocem nihil et vocem
plictri ē hoc, qd vox plictri n̄ faciat me venire in cog-
nitionem ullius rei ex institutione hominum vox a nihil fa-
ciat me venire in gnitionem nullius rei, hoc ē in gnitione
negationis, sicut qd aliud ē negaō gnitionis, et aliud ē
gnitio negaōis, ita aliud ē negaō sficaōis et aliud
sficatio negationis, quarum prior quaenit voci plictri
posterior voce nihil.

Sytus
De tno cathegorematico et tno syncategorematico.

24 Dtur tnus 3tio in cathegoreaum et syncatheg: tnus cath:
ē ille qi p se hbt tam pfectam sficaōem, ut etiam se solo

possit esse subtum vel pretum: ut E. g. sic Leo Lapis et universim dicta nomina substantiva. Tertius syncathegorematicus est, qui per se non habet tam perfectam significationem, ut se solo possit subtum vel pretum, sed tantum aliis terminis adiunctus eorum significationem modificat, eiusmodi termini sunt E. g. aliquis omnis nullus et reliqua numeralia.

Quaeri potest, imo an etiam nomina adiectiva sint termini catheg: R. esse terminos catheg: sicut enim non tam perfectum sensum pariant quam nomina substantiva: significant tamen aliquid determinate scilicet formam, quae inest subto, et quidem significant tam perfecte ut etiam se solis possint esse pretum saltem ut patet in hac positione: Petrus est doctus. possunt igitur nomina adiectiva dici termini catheg: saltem minus stricte. 25

Obiectum quod etiam aliquis erit terminus catheg: quia sicut possum dicere Petrus est doctus, ita possum dicere Petrus est aliquis Resp: disto ant: si subintelligatur terminus homo vel aliquis similis aut addatur c: ant. secus n: si enim non addatur talis terminus vel subintelligatur terminus aliquis non significabit rem aliquam determinatam, quae praedicetur de Petro. quatenus vero doctus et alia adiectiva significant rem determinatam E. g. doctus significat doctrinam. 26

Quaeri potest rdo: an casus obliqui, adverbia praepositiones coniunctiones sint termini catheg: R. iterum non esse terminos catheg: sed syncath: quamvis enim casus obliqui et adverbia significent rem determinatam tamen non significant illam rem tam perfecte, ut se solis possint de subto praedicari: quod tamen requiritur ad terminum cath: sed tantum modificant subtum et pretum, si illis adiungantur, ideo non tam praedicantur quam compraedicantur, imo sunt auctores, qui omnino negant terminos sync: esse simpliciter terminos: alii vocant casus obliquos terminos mixtos vel medios. 27

28 Quaeri pst dtio, an detur tnus mixtus ex catheg: et syncatheg: Resp: affirmative; talis om tnus est ois ho, qi est compositus ex catheg: homo, et syncatheg: ois non differt tn mixtus iste tnus a tno catheg: quia huius naa participat.

§ 5tus.
De tno absoluto, et conotativo

29 Dtur tnus 4to in absolutum, et conotativum; absolutus est, qui sficat aliquid per modum se stantis, hoc est ita, ut quantum habet ex modo suo sficandi, se solo possit esse subtum positionis, e.g. homo, albedo. Tnus conotativus est, qi sficat per modum alteri adiacentis, hoc est ita ut non habeat tam perfectam sficaonem, ut se solo possit esse subtum e.g. albus doctus. hinc sequitur, oia noia substantiva, item adiectiva si ponantur substantive, esse tnos absolutos, adiectiva vero, quando ponuntur adiective esse tnos conotativos.

§ 6tus.
Solvuntur obtiones.

30 Obtur imo isti tni Domini, Magister, Pater sunt termini conotativi: quo non oia noia substativa sunt tni absoluti ant. obtur: tnus Dominus conotat servum, Pater filium magister discipulum; quia hi tni non possunt gnosci nisi per comparationem, sive relationem ad servum filium discipulum etc. R: n: ant: ad obtiam disto ant: Dnus Pater Magister conotant servum filium discipulum conotative obtiva, dega hic hic non est sermo c: ant: conotative logica seu gramathicali nat: et cons: tunc dicitur dari conotatio obtiva duorum tnorum, quando ipsa, quo per talem tnum principaliter sficatur, non potest gnosci nisi per comparationem cum alio, sicut illud quod sficatur per tnum Pater non potest gnosci, nisi in ordine per filium. conotatio a logica duorum tnorum est, quando res ita sficatur, ut ad completam et perfectam sficaonem debeat unus tnus adiungi alteri e.g. tnus albus adiungi dbt tno murus v hoc.

Obtz 2do: albedo n̄ sficat aliquid p se existens: qo n̄ est 31
tnus absolutus. ant: pbtz. albedo sficat albedinem sed albedo
n̄ e ens p se existens; quia neaṙio qsistit in alio e: g: in muro.
R: c: ant: n: cors: n̄ em reqtz ad tnu absolu, ut sficet aliqd
p se existens physice, sed sficit, ut sficet aliquid p modu p se
stantis in eo sensu, qi explicatus fuit 29.

Obtz 3tio: etiam tnus absolutus e conotativus: qo mala e 32
divisio tni ant: pbtz. absolutus e nomen adiectivum et
sficat p modu alteri adiacentis: qo e tnus conotativus.
R: neqdo ant: ad pbtiom dsto: ista vox absolutus si mater
accipiatur pro tno sficante e adiectivum c: ant: res sfi-
cata p hanc voce, n: ant: et dsto cors: qo e tnus conotativus
hoc e, ista vox absolutus c: cors: res sficata p hanc voce
neqo cons:

§ 7mus.

De tno concreto, et abstracto ~

Dtz tnus 5to in gcretu, et abstractu, quorum notia valde 33
e neaṙia, tnus gcretus e ille, qi sficat aliquid p modu com-
positi ex subto e foa. Abstractus e, qi sficat aliquid
p modu solius foe. duo igitur st, qd in se includit terminus
gcretus, nempe subtu v quasi subto, et foa v quasi foa
p subtu hic illigitur illa pars, qd accipit denominaoe
ab aliqa comparte; hinc dicitur subtu denominoīs seu
sficatu materiale: p foa illigitur illa pars qd alteri com-
parti tribuit denominationem; hinc vocatur foa denomina-
v sficatu foale. compositum vo ex utraque hac comparte
scilet subto et foa resultans dicitur gcretu e: g: hoc gcretu
dulcis sficat subtu habens dulcedinem quale subtu e e: g:
sacharum, qd denominatur dulce: foa a e dulcedo, qd sacharum
denominat dulce. unde dulcis e tnus gcretus, dulcedo vo e
tnus abstractus eiusmodi tni gcreti st praeter adiectiva dia-
nomina substantiva, qe n̄ sficant solam foam: g: Deus ho, debet
em sic exponi habens divinitatem, habens humanitatem.

34 Tnus geretus seu ipsum geretum dicitur in geretum physicum et meth-
geretum physicum est, quod sficiat formam physice seu realiter distinctam a subiecto
denominationis ut E. g. dulcis albus. albedo enim et dulcedo realiter
distinctae a sacharo et lacte. geretum meth: /: seu ut alii vocant
geretum logicum :/ est, cuius subiectum et forma realiter sunt idem, methaph:
tamen et formaliter seu per nostrum conceptum distincta E. g. Deus homo: nam
humanitas tamen formaliter distinctae ab homine realiter autem est idem.

35 Concretum physicum subiectum in adaequate intrinsecum et adaequate
extrinsecum et partim in: et partim extrinsecum. adaequate
intrinsecum est, cuius forma est adaequata intrinsece subiecto E. g. dulcis
dulcedo vero est adaequata in sacharo. geretum adaequate extr:
ut alii vocant logicum :/ est, cuius forma est adaequate extrinseca
subiecto E. g. visus gnitus amatus visio enim E. g. est extrinseca
muro, quem video. Concretum partim in, partim extrinsecum
est, cuius forma est partim in, partim extrinseca subiecto E. g.
similis aequalis. similitudo est partim intrinseca illi, qui est similis
alteri partim extrinseca; hinc etiam formae denominantes ali-
quae dicuntur intrinsece denominantes aliae extrinsece denominantes.

36 Ex his colligitur discrimen inter tnum geretum et abstractum
non dico abstractum sed connotativum. item inter tnum absolutum
et abstractum; omnis enim tnus connotativus est etiam geretus sed
non vicissim E. g. homo qui est concretus, et tamen non est connotativus
contra vero omnis tnus abstractus est etiam absolutus sed non vicissim
ut patet iterum in tno homo qui est tnus absolutus et non tamen abstractus.

§ 8vus
Solvuntur obtiones

37 Obtur imo: tnus humanitas sficiat subiectum et formam: quod est
tnus geretus. ant: obtur humanitas sficiat corpus tanquam
subiectum et animam tanquam formam: quod sficiat subiectum et formam.
R: dicto ant: sficiat subiectum et formam physicam quae physice reperitur
in subiecto c: ant: sficiat subiectum et formam logicam seu denominantem

qe tribuit subto denominaõe n: ant et cons: iã supra diximus
ad tnũ geretũ requiri, ut sficiat p modũ subti et foe, qe
tribuat denominaõe subto hoc ẽ, ut ipsũ nomen Logice
derivetur â foa E: g: dulcis derivatur â voce dulcedo.

Obtur 2do: hoc vox materia ẽ tnus geretus et tn n sficiat p 38
modũ subti et foe: qo n ois tnus geretus sficiat p modũ
subti et foe. ant: pbtur materia sficiat solũ subtũ qo ut
Resp: neqdo ant: quoad 2dũ membrũ v disto ant: n sficiat
p modũ subti et foe physice cont: n sficiat p modũ subti
et foe logice n ant: et cons: possũ enim ab hac voce ma-
teria abstrahere foã denominantẽ E: g: materialitas.

Obtur 3tio: nulla foa ẽ extrinseca geretu: qo nullũ dat 39
geretũ extrinsecũ. ant pbtur nulla pars ẽ extrinseca toti
foa ẽ pars et geretũ ẽ totũ: qo nulla foa ẽ ext: geretu
Resp: concesso ant: n: cons: quia nunquã dici qd geretũ
sit extrinsecũ illud, cujus foa ẽ extrinseca geretu. sed
extrinseca subto.

§ 9us.

Quid sit geretũ sumi specificativè reduplicativè aut geretivè?

Dico: tunc sumitur geretũ specificativè, qdo pretũ qvenit subto 40
tm raõe subti et raõe foe: ut E: g: Logicus ambulat ambulaõ
ẽm Logi n qvenit raõe logice. Reduplicativè tunc sumitur
geretũ, qdo pretũ illi qvenit n raõe subti sed foe E: g: Musicus
cantat; ideo ẽm Musicus cantat, quia ẽ Musicus, ita ut cantare
qveniat ipsi ratiõe Musice, nam reduplicaõe solemus indicare
p particulas reduplicativas E: g: qua, quatenus, inquantum etc.
tnõ geretu adiunctas E: g: Musicus qa Musicus cantat. Logicus
qua logicus disputat. subinde tn hæ particulæ meram n re-
pugnantiã sficiant E: g: iustus qua iustus peccat venialer, ubi
iustitia n ẽ raõ peccandi venialer, sed aliquid mere n repugnans

peccato veniali. Concretive sive essentialiter sumitur geretur, quod utraque pars importatur in recto E. G. album est compositum accidentale; sensus enim huius positionis est: murus et albedo simul sumpta sunt compositum accidentale.

§ 10.

De termino simplici et complexo.

41 Dicitur terminus 6to: in simplicem et complexum. Complexus est, cuius partes per se sunt significativae, hoc est retinent in compositione eam significationem quam habent ante compositionem ut E. G. homo iustus. Terminus simplex est, cuius partes non sunt per se significativae eodem modo quo in compositione ut E. G. Dominus, Erasmus etc.

42 Notandum igitur 1mo: ad terminum complexum requiri 1mo ut partes in compositione retineant eandem significationem, quam habent ante compositionem; hinc Dominus Erasmus non est termini complexi. 2do: ut partes aliquo modo inter se coniungantur, ut coniunguntur substantivum et adiectivum vel per particulam et ut E. G. homo iustus Petrus et Paulus; si enim nullo modo coniunguntur non sunt termini complexi sed plures incomplexi. E. G. si dico Petrus Paulus Murus Lapis. 3tio ut sint termini catheg.; hinc aliquis homo non est terminus complexus. 4to ut vel diversas res significent vel eandem rem diverso modo. 5to: ut utraque pars significet explicite; hinc album non est terminus complexus; licet implicite dicat subiectum habens albedinem.

43 Notandum 2do: philosophus integram positionem non est terminus complexus ratio est, quia si positio integra sumatur directe et formaliter non est terminus sed positio E. G. Petrus est homo: si vero sumatur materialiter et reflexe E. G. Petrus est homo est vera positio non habet eandem significationem in compositione quam habet ante, vel non habet sufficientem connectionem gramaticalem.

§ 11.

De termino univoco et aequivoco

44 Dicitur terminus 7mo in univocum et aequivocum, univocus est qui de

uno tm̄ seu de pluribus in re sficata similibus prædicari pst
E: G: Deus hō. Æquivocus ē, qi de pluribus in sficata
dissimilibus prædicari pst E: G: canis gallus pst a tnus alijs
ee æquivocus respectu aliquorū, et respectu aliorū univocus
saltē minus stricte E: G: canis ē tnus æquivocus respectu canis
terrestris et Marini univocus vō respectu canū terrestriū
tnus foalis univocus seu ipsa vox dicitur univocū uni-
vocans, res sficata vō p tnū univocū dicitur univocatū
qd etiā de tnō æquivoco intelligi dbt.

Tnus æquivocus subdtur in pure æquivocū et annalogū, pu-
re æquivocus: seu ut etiā vocat æquivocus casu: ē qi prædtatur 4 5e
de pluribus in re sficata omninò dissimilibus ut E: G: canis:
annalogus seu: æquivocus qsilio: ē, qi prædicatur de pluribus
nec omninò in re sficata similibus nec omninò dissimilibus
ut E: G: sanus prædicatur de hoīe, medicina et colore dicitur
em hō sanus, quia ē subtū sanitatis medicina sana, quia
ē causa sanitatis, color sanus, quia ē signū sanitatis.

§ 12

Solvuntur obtiones.

Obtur 1mo: Arlēs dicit æquivoca n̄ posse una dfiōe dfiniri
go a nobis male dfinitur.
R distō ant Arlēs dicit æquivoca n̄ posse dfiniri una dfiōe
exprimente illa plura, quatenus sub diversa rāōe sficatur c: ant:
et constiā.

Obtur 2do: ex nostra dfiōe tnī æquivoci sequitur qd etiā mul-
titudo, gren etc sint tnī æquivoci, sequela n̄ pst admitti go
etc. M: pbtur etiā multitudo gren etc possunt de pluribus in
re sficata similibus prædicari: go etc.
R: negdo M: ad pbtionē distō ant: possunt de pluribus in re
sficata similibus distributivè acceptis prædicari n: a: collectivè

seu de oibus simul sumptis c: ant et n: cons: n̄ possunt n̄ de singulibus E. g: hoibus, sed tm̄ de oibus simul sumptis dicere, qd dat multitudo grex etc.

Obtus 3tio: canis pt̄ predicari de pluribus in re sficata similibus: qo ē tnus univocus: ant pbtus pt̄ predicari de cane marino et terrestri: qo de pluribus in re sficata similibus constio pbtus: canis terrestris et marinus st aal: qo in ra-me aalis qveniunt et st similes.

R neqdo ant: ad pbtionē nego constiā ad huius pbtionē disto ant: canis et marinus et terrestris st aal, et hoc ē sficatio adequata huius vocis canis n̄ ant: et n̄ ē sficatio adequata c: ant: et n: cons: canis em̄ sficat etiā qstellatione.

49 Obtus 4to: ho predicatur de pluribus inter se dissimilibus: qo est tnus equivocus. ant: pbtus predicatur de Petro et Paulo, sed Petrus et Paulus st inter se dissimiles: qo etc.

R disto M: hoo predicatur de pluribus inter se dissimilibus, ut hoc dissimilitudo p tnū ho exprimatur n: ant: ita ut n̄ exprimatur c: ant: et nego constiā.

§ 13.

De tno comuni et Singulari

50 Dtus tnus 4vo in comunē, et singularē. comunis seu etiā universalis ē, qi pt̄ de pluribus univoce et divisim predicari E. g. ho, equus; possum em̄ de quolibet hoie dicere qd sit ho, v de equo quod sit equus et quidē univoce. Singularis ē, qi n̄ pt̄ de pluribus predicari univoce ac divisim E. g. Petrus et Paulus etc licet em̄ hi tni de pluribus predicentur divisim n̄ tm̄ predicantur de pluribus univoce.

51 Ex qo colliges, tnū Deus n̄ ē tnū comunē; nā si sumatur in propria sua sficatione, n̄ pt̄ predicari de pluribus univoce, atqs divisim ita ut rāo p hunc tnū sficata in pluribus nempe tribus personis multiplicetur, licet em̄ possim dicere: Pater ē Deus Filius ē Deus. Spiritus s: ē Deus, tn̄ rāo p tnū Deus sficata n̄ multiplicatur: cū sit unus Deus.

Tnus a phœnix sol etc. est tnus comunis, quia saltem plures soles, vel plures phœnices sunt possibiles, de quibus possint hi tnii prædicari.

Tnus comunis alius est transcendens, qui potest prædicari de omni ente existente et possibili. Alius non transcendens, qui non prædicatur de omni ente reali et possibili E. G. homo equus: alius supertranscendens, qui non tantum de re possibili sed etiam impossibili prædicatur ut E. G. cognoscibile intelligibile. Tnii transcendentes sunt res ens unum quoad aliquid verum, qui indicantur per vocem Reubal. 5 2

Tnus singularis dicitur etiam individuum, quod est quadruplex: imo individuum determinatum ex nomine E. G. Paulus Fryburgum Rhenus et omnia nomina propria. 2do individuum determinatum ex dstratione, quod constat nomini comuni et affixum habet pronomen dstrativum hic E. G. hic homo. 3tio individuum vagum, quod constat nomine comuni signatis particulari aliquis E. G. aliquis homo. 4to: individuum ex hypothesi, quod vi suæ significationis posset quidem dici de pluribus facta tamen certa suppositione tantum de uno affirmari ut Filius Mariæ Filius Dei. ex his individuis 2 ima sunt propriè dicta individua. 5 3

§ 14

De tno imo et 2do intentionali.

Dictum tnus nono in imo et 2do intentionale, ubi intentionis ubi intentionis nomine non intelligitur actus voluntatis sed intellectus seu cognitio, quæ in obtum tendimus imo sæpe fit ut intentio etiam sumatur pro ipso obto, quod cognoscitur, et tunc tale obtum dicitur intentio obtiva. cognitio vero vocatur intentio formalis. 5 4

Tnus imo intentionalis est, qui significat rem ut est in se independenter ab operatione intellectus, seu qui explicat prædicatum aliquod conveniens rei ex natura sua E. G. homo Leo. Tnus 2do intentionalis est, qui significat rem ut ad affectam aliqua denotatione extrinseca, quæ denominatio provenit ab operatione intellectus E. G. subtus prædicatum.

Notandum a duplice esse intentionem tam obtivam, quam formalem imam scilicet et 2dam. ima intentio obtiva est ipsum obtum E. G. ipse homo prout est in se. ima intentio formalis est cognitio quæ cognosco hominem prout est in se. 2da intentio obtiva est ex cognitione hominis et cognitione. 2da intentio formalis est cognitio reflexa, quæ cognosco 5 5

E. g: hoiē iā antè gnitū seu hoiē et ipsā gnitionē.

56 Huc pertinent directy ē reflexus, qi proprie in ipsa mente dantur. Tnus directy ē gnitio, qa gnoscitur res prout ē in se. Tnus reflexus ē gnio, qa gnoscitur hoc ipsa gnitio directa, qi prius fuit gnita ipsa res prout ē in se.

§ 15
Solvuntur obtiones

57 Obtur 1mo: ex nostra dfioe sequitur, qd gnitio, apprehensio sit tni rdo intentionalis, quia sficant dependenter ab operatione illectus: hoc n̄ pst admitti: qo et.
R n̄ cū addita rāoe; gnitio ēm, et apprehensio hbnt hoc ex sua nāa, ut sint cognitio et apprehensio.

58 Dices etiā: subtū prdtū res gnita hbnt hoc ex sua nāa, ut sint subtū prdtū res gnita, cū sit de essentia subti prdti ut sit subtū v prdtū: neqz qo isti tni sunt rdo intentionales.
R distō ant: subtū v prdtū qd tale ē seu specificative accepti hbt id ex sua nāa n: ant: subtū qua tale seu reduplicative accepti hbt hoc ex sua nāa c: ant: et sub eadē distioe con: et n constia.

59 Obtur rdo: ois tnus in positione ē subtū v prdtū: qo ois tnus erit rdo intentionalis.
R distō ant: ois tnus ē subtū v prdtū hoc ē ista vox subtū v prdtū aut gcepty p hanc vocē sficaty n ant: ē subtū v prdtū sumendo hos tnos formalr seu ē id qd p hanc vocē sficatur c: ant: et n constia.

§ 16
De tnis pertinentibus et impertinētibus

60. Ultima divisio tni ē in tnos ptinentes et imptinentes. Tni imptinentes sunt, qi neqz se inferunt neqz excludunt. E. g. Lojus et pictor n̄ ēm possū dicere ē Lojus qo ē pictor v ē Lojus qo n̄ ē pictor. neqz vicissim. Tni ptinentes sunt, qi se inferunt v excludunt, et si unus pst ex alio inferri, dicuntur ptinentes sequelā seu gsequentes, si vo se mutuo excludant dicuntur pertinentes repugnantia seu oppositi.

Tni ptinentes sequelam aliqi dicuntur convertibiles, hoc est, qui se mutuo inferunt E. G. est risibile: quod est flebile: et vicissim alii sunt superiores E. G. aal respectu bruti, quia de pluribus dici potest quam brutum. alii inferiores E. G. aal respectu viventis, quia aal de paucioribus dici potest, quam vivens, nam etiam planta est vivens. alii sunt excedentes et excessi, hoc est, ut neuter de altero possit universim affirmari E. G. homo et album. 61

Tni ptinentes repugnantiam seu oppositi, alii sunt contradictorie oppositi, quod scilicet per unum tollitur vel negatur, quod ponitur vel affirmatur per alterum E. G. dulce non dulce: alii sunt contrarie oppositi, quod scilicet uterque sciat aliquid positivum, per tamen se invicem excludunt ex eodem subiecto E. G. calidum frigidum. alii sunt privative oppositi, quod unus eorum sciat formam alter vero absentiam formae in subiecto talis formae capaci E. G. videns, caecus. 62

Huc spectant etiam immo tres positivus, qui sciat verum ens E. G. homo lapis. 2do stricte negativus, qui puram negationem sciat ut nil. 3tio privativus, qui negat aliquid de subiecto capaci ut caecus per hunc enim negatur visio E. G. de homine. 4to finitus, qui sciat, quid res sit ut Leo. 5to infinitus, qui sciat quid res non sit praeposita immediate particula non ut E. G. non Leo.

Q: 2da: De proprietatibus Tni.

Articulus 1mus

De 1ma proprietate Tni.

§ 1mus

Quid sit Suppositio.

Aliter a grammaticis aliter a Logicis accipitur suppositio apud grammaticos enim idem sonat, ac positio unius rei loco alterius: quod nimirum scilicet una res substituitur alteri, ut Prorex Regi vicarius Episcopi ipso Episcopo dicitur loco alterius, quia in sensu grammatic: nil proprie dicitur substitui sibi ipsi sicut nemo dicitur proprie esse suus prorex, vel vicarius. Logici tamen per hanc vocem supponere, illiguntur non tamen hoc, quod aliqua vox